

kerámia gyakori, közöttük velencei üveg pohár-töredékekkel, festett famaradványokkal.

A leletanyag a KÖSZ budapesti regionális irodájában történő elsődleges feldolgozás után a Magyar Nemzeti Múzeumba kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Szvath Márton, Kisjuhász Viktória régészek, Kiss László Levente, Grósz Edit, Jankovics Máté, Králik Adél, Kóka István régésztechnikusok. A geodéziai felmérést a Geoservice Kft. végezte.

MÉSZÁROS ORSOLYA

580. Vác határa

(Pest megye) B, A, Kö

2009 októberében terepbejárást végeztünk az M2 autópályán tervezett szőlőligeti leágazásának nyomvonalán, Szőlőliget és Vác határában, 3,6 km hosszúságú nyomvonalon. A mély ártéri fekvésű, alacsony homokdombokkal tarkított területen öt, korábbról ismert lelőhely területét sikerült pontosítanunk, Szőlőliget K-i határában pedig két, korábban ismeretlen népvándorlás kori lelőhelyet is sikerült azonosítanunk a Csörögi-dűlőben.

Alte Schanze (KÖH 12160): Az 1840-es években készült II. katonai felmérés vonatkozó térképszelvénye itt egy kb. 400 m hosszú, zezugos vonalat jelez „Alte Schanze” („Régi sáncok”) néven. A kérdéses területen ma egy kavicsbánya található, a területet sok méter mélyen kimarkolták, a sáncok itteni nyoma biztosan megsemmisült. Logikusnak látszik, hogy a teljesen lapos területen ezek a sáncok – bármilyen korúak is legyenek – D-i irányban folytatódhattak. A terepbejárást során végigjártuk a sánc meghosszabbítása és a nyomvonal közötti területet, itt a kavicsbánya K-i oldala mellett D-i irányban találtunk is egy erősen bozótos területen egy töltést. Ez kb. 1,5 m magas, 2 m széles, kora azonban nem volt megállapítható. A töltés nagyjából ÉK–DNY irányban halad, DNY felé egy viszonylag magas erdős homokdomb K-i oldaláig tudtuk követni, itt eltűnt.

Duna-part (KÖH 12112): A lelőhely területe telepített erdő, kutatásra nem volt lehetőségünk. Ettől Ny-ra, az út túlsó oldalán egy jellegzetes domb emelkedik a nyomvonal területén, itt szeméttel taláható, ugyancsak fedett. A lelőhely valószínűleg összefügg az MRT 7. k. 31/89 (KÖH 12152) lelőhellyel. Ezek a szórványos, talán összefüggő adatok véleményünk szerint arra utalnak, hogy a rossz megfigyelhetőség ellenére itt a kiemelkedő homokdombon számítanunk kell egy vagy több bronzkori telepre, amely(ek) pontos kiterjedését a bozótos területen nem lehetett megállapítani. A tervezett nyomvonal és a 2. sz. út csomópontjánál egy jellegzetes domb található, a terepbejárást során azonban a bozótos, egykori szeméttel területén nem tudtunk felszíni vizsgálatot végezni.

Közlegelő (KÖH 12152): A korábbi megfigyelés területe beépített, felszíni vizsgálatra nem volt lehetőségünk. A lelőhely valószínűleg összefügg MRT 7. k. 31/49 (KÖH 12112) lelőhellyel.

Zsellér-dűlő (KÖH 12089): A korábbi megfigyelés területe mára hétvégi kertes házakkal beépített, itt nem tudtunk kutatni. Az érintett domb ÉNy-i részét a Budapest–Vác vasút vágja, attól Ny-ra a domb ÉNy-i végén gyepterület, elképzelhető azonban, hogy még ez is érintett. A vasúttól K-re az említett kertes házak, attól D-re szántott terület, ez már Szőlőliget határa, itt ugyancsak avar telep ismert (MRT 7. k. 29/5; KÖH 11726), mely valószínűleg összefügg ezzel a lelőhellyel.

STIBRÁNYI MÁTÉ

581. Váchartyán, Bagó-hegy

(MRT XIII/2 k. 34/32 lh.; KÖH 12256)

(Pest megye) R, V, Á

2009. augusztus 25–28. közt megelőző régészeti feltárást végeztünk a lelőhelyen (060/10 hrsz.). A 300 m² alapterületű felületen viszonylag sűrűn helyezkedett el a 11 régészeti jelenség. Hét egyszerű, nem túl mély, kerek gödör volt a rézkorra datálható. Betöltésük egyrétegű, sárga homok- és agyagszemcsékkel kevert, barna talaj. Leletanyaguk néhány díszített bögre- és táltöredéken kívül kézzel formált házikeramia és állatcsont volt. Gépi humuszosítás során, jóval az altalaj szintje fölött jelent meg egy nagyméretű tárolóedény roncsolt kontúrja. Teljes egészében a humuszban helyezkedett el, így a szántással is bolygatták, de töredékeinek nagy része előkerült. Alsó része 50 cm magasan épen megmaradt. Falvastagsága 1 cm, alakja tojásdad, alja erősen szűkül. A halomsíros kultúra időszakába sorolható.

Két méhkas alakú, élelemtároló gödör keltezhető a késő vaskorra. Jól iszapolt, szürke korongolt edénytöredékek kerültek elő belőlük, többek közt egy tál pereme, ill. több szélesen kihajló peremű, tagolt vállú fazéktöredék.

A legnagyobb valószínűség szerint földbe mélyített lakóház lehetett a 6. sz. objektum, melynek csak D-i széle esett a szelvény területére. Betöltése paticsal kevert, barna talaj. Alján négy cölöphelyet bontottunk ki, melyekből Árpád-kori, csigavonal-díszes fazék oldaltöredékei kerültek elő. Szórványként került elő egy ezüst friesachi dénár.

Munkatársak: Kecskés Anita régész, Bíró István, Kóka István régésztechnikusok.

RÁCZ TIBOR ÁKOS

582. Vácszentlászló, Hosszúmezsgye utca 20.

(KÖH 26431)

(Pest megye) Sza, Kö?

2009-ben lakóház építése során az 1094 hrsz. ingatlanon az 54 m² nagyságú épülethez 50 cm széles, 80 cm mély sávalapokat ástak. Ezekben a humusz alatt sárgásbarna homok jelentkezett. Az ÉNy-i alapárok É-i oldalában 150 cm hosszú, 44 cm mély, teknős oldalú gödör halvány faltját lehetett megfigyelni, amelyből egy 11,6 cm hosszú, téglalap átmetszetű, az egyik végén hurkos, a másikon vil-

lás végződésű középkori(?) vastárgyat, valószínűleg béklyókulcsot szedtünk ki. Az alapárkok kidobott földjéből néhány korongolt, szürke szarmata cserepet gyűjtöttünk.

A leletek a vácszentlászlói 3. sz. (Öreg-hegy) lelőhely DK-i végének kismértékű kiterjedését jelzik É-i irányban.

A leletek az aszódi Petőfi Múzeumba kerültek.

KÖVÁRI KLÁRA

583. Várdomb, Szél-dűlő

(Tolna megye) B, LT, N, A, Kö

Célkitermelőhely létesítéséhez kapcsolódóan a még 2008-ban végzett próbakutatást követően 2009-ben terepbejárást folytattunk Várdomb DK-i határrészében, ahol több lelőhelyet is találtunk.

1. lh. (KÖH 75031): A lelőhely a Várdomb és Sárpilis közötti út D-i oldalán lévő, a Sárvíz valamikori árteréből markánsan kiemelkedő dombvonulat magasabb platóján található. Észak-déli kiterjedése mintegy 250 m, a K-Ny-i hosszúsága kb. 300 m. A megfigyelt jelenségek és a gyűjtött leletek alapján a lelőhely területén a bronzkorban, a kései vaskorban, ill. az avar időszakban telep létezett.

2. lh. (KÖH 75033): Az előző lelőhely D-i szélén, a próbakutatás egyik árkában egymáshoz közel lévő, Ny-K tájolású sír téglalap alakú feltja jelentkezett. Elképzelhető, hogy egy népvándorlás kori temető szélét találtuk itt meg.

3. lh. (KÖH 75035): Az 1. sz. lelőhelytől K-re lévő, mintegy 300×250 m nagyságú területről gyűjtött jelentősebb mennyiségű kerámia a kelták és az avarok leletanyagát képviseli.

Munkatárs: Künsztler Tamás.

CZÖVEK ATTILA

584. Városföld határa

(Bács-Kiskun megye) B, V, Sza, Á, Kk, Kú

2009. október 19. és november 20. között az M44 gyorsforgalmi autópályát Kecskemét-Tiszaújváros nyomvonalszakaszán örökségvédelmi hatástanulmány készítéséhez kapcsolódóan végeztünk terepbejárásokat. A tervezett autópályának jelenleg két lehetséges nyomvonalváltozata van. Az É-i 31,1 km, a D-i 37,3 km hosszú. A tervezett tengely, valamint a fel- és lehajtók mindkét oldalát 100-100 m szélességben vizsgáltuk. A nyomvonalszakasz teljes egészében külterületen, új nyomvonalon húzódik és többségében mezőgazdasági területeket érint, mindössze 45-50%-a bizonyult hatékony terepbejárásra alkalmasnak.

Városföld közigazgatási területén 6 új lelőhelyet azonosítottunk: *Kis-úti-dűlő II.*; *Félegyházi határra-dűlő*, *Virágh-tanya*; *Félegyházi határra-dűlő*, *Öntözött terület*; *Gát-éri-dűlő*, *Csukás-éri-főcsatorna*; *Homoki-dűlő*, *Félegyházi határszél*; *Nyárlőrinci határ*, *Csongrádi út* (KÖH 72797, 72799, 72801, 72805, 72807, 72811) Az őskori, bronzkori, vaskori, szarmata, avar, Árpád-kori és középkori-kora újkori leletanyag felszíni telepnyomra utalt.

Munkatársak: Kékegyi Dorottya, Sultis László, Frank Tamás, Ollai Tibor, Alács Attila, Pál Róbert, Takács

Gábor, Bárdos Nándor régésztechnikusok, Paja László antropológus.

PARDITKA GYÖRGYI

585. Várpalota, Réti-pusztá

(Veszprém megye) Ó, Á

2009 folyamán az Ásatárs Kft. terepbejárást végzett a Séd-Nádor-csatorna mentén tervezett iszapdepóniák területén. A 4/c tartalék depóhely a vasútvonaltól 150-200 m-re található, a műút K-i oldalán. A depóhelyet egy ÉNy-DK-i irányú fasor választja ketté. A terepmunka során azonosítottuk az MRT 25. sz. lelőhelyet a fasortól K-re (0126/13, 0190 hrsz.). Az MRT eredeti leírása a vasútállomástól közvetlenül É-ra helyezi az Árpád-kori, középkori lelőhelyet (KÖH 9581). A 262. sz. GPS ponttal új, pontszerű „lelőhelyet” regisztráltunk (Rétipusztá 2., KÖH 73067), ahol 2 db Árpád-kori töredéket gyűjtöttünk egy 10 m sugarú körben. A 236. GPS ponttal azt az új lelőhelyet vagy lelőhelyrészt jelöltük (Rétipusztá 3., KÖH 73069), amely az előzőtől DK-re kb. 200 m-re, az MRT 25. lelőhelytől 170 m-re ÉK-re található. Egy jellegtelen őskori töredéket gyűjtöttünk a tarlóban. A köztes részen leletet nem találtunk. Az új leletgócok kapcsolata a nyilvántartott MRT 25. lelőhellyel egyelőre kérdéses.

A 4/c tartalék depónia DK-i negyedében egyetlen nagyobb kiterjedésű, alacsony intenzitású lelőhely húzódhat, amelynek D-i részét alkotja a nyilvántartott MRT 25. sz. (KÖH 9581) lelőhely. Elképzelhető, hogy az újonnan dokumentált leletgócok – a jelentős távolság ellenére – ennek a lelőhelynek a részei.

SOMOGYI KRISZTINA

586. Várpalota határa

(Veszprém megye) B, Ró, Á

2009 márciusában Várpalota területén végeztünk terepbejárást a tervezett 8. sz. főút Várpalotát elkerülő szakaszán. A nyomvonalterv Várpalotát D-ről kerüli, legnagyobb szakaszán a Székesfehérvár-Veszprém vasútvonal D-i oldalán halad. Ez a Sárrét egykori É-i partja, domborzatilag kiváló megtelepedési adottságokkal bíró terület. A nyomvonal által érintett terület rész több szakaszon is sűrű bozóttal és gyepvel fedett volt, ez jelentős mértékben korlátozta a lehetőségeinket. Több esetben tudunk azonban régészeti megfigyeléseket is tenni.

Halmok (MRT 2. k. 49/22; KÖH 9578): A helyreállított halmoktól Ny-ra, a vasút Ny-i oldalán terepbejárással tisztáztuk a lelőhely kiterjedését és megállapítottuk, hogy az egészen az Inotai-árok Ny-i oldaláig terjed. A szántott terület K-i részén kisebb-nagyobb földmozgatások, antropogén hatásokat láttunk a területen, elképzelhető, hogy itt még további kisebb halmok is állhattak valamikor, mára azonban csak a bolygatott terület látható. Az erősen murvás, fehér apróköves altalaj itt több helyen is kibukkan a humusz alól. Egy helyszínen kalcinált csontokat is találtunk. A területen egészen az Inotai-árokig közepes intenzitással találtunk római